

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

A Budapesti Corvinus Egyetem Kert- és Szabadtértervezési Tanszéke és az Ormos Imre Alapítvány együttműködésében elkészült „A Városliget parkhasználati felmérése 2014 – Tavasz” c. anyag, amelyet a Szépművészeti Múzeum rendelt meg a „Városliget parkhasznosítási szokásaival összefüggő adatszolgáltatás elkészítése” című, közzététel nélküli, tárgyalásos közbeszerzési kiírás döntése alapján. A munkában a Tájépítészeti Kar alapszakos és mesterszakos hallgatói működtek közre. 2014 tavaszán (az időjárás miatt május második felében) végzett helyszíni forgalomszámlálás és kérdőíves felmérés alapján készült a jelen adatszolgáltatás, ill. tanulmány. A megbízási szerződés nem terjedt ki a forgalmi, látogatottsági szempontból fontos időszakra, a nyári negyedévre. Nyári felmérés hiányában – a korábbi, sorozatos, hasonló jellegű felérések alapján – a tanulmányban becslés jellegű forgalmi adatok adnak tájékoztatást a nyári negyedév, ill. az évi rekreációs terhelésre.

A munka közvetlen szakmai előzménye a 2013 októberében, a Szépművészeti Múzeum felkérésére végzett helyszíni vizsgálat és kérdőíves felmérés, melyet a BCE Kert- és Szabadtértervezési Tanszéke és az Ormos Imre Alapítvány koordinált. Az őszi felmérésből írt tanulmányt 2013 decemberében kapta meg a Megbízó.

A 2013 októberében végzett helyszíni vizsgálat során 12 részterületre osztott módon készült a Városliget felmérése. A tavaszi felmérés során a kevésbé forgalmas részterületek összevonásával a területi bontás egyszerűsödött hét részterületre. Az őszi felmérés helyszíni vizsgálatának módszere viszont kibővült a korcsoportot a tevékenységgel együtt rögzített megfigyeléssel, ami a használói kör összetételére nézve rendkívül hasznos információkat adott. Ebben a vizsgálati időszakban készült a rendezvények parkhasználati és látogatottsági elemzése is.

A tavaszi parkhasználati értékelés **34.733** parkhasználó tevékenysége és **1018 kérdőív** alapján készült. Ez releváns szám a hazai és nemzetközi szociológiai jellegű vizsgálatok alapján. A Városliget egészére számolt forgalom a felmérés alapján (napi forgalom reggel 8-tól este 8-ig számítva) magas értékeket mutat:

hétköznap: 1730,3 fő/óra >	20.764 fő/nap
hétvégén: 2128,9 fő/óra >	25.547 fő/nap

Az őszi felmérés során az átlagos hétköznapi forgalom 9-től 5-ig 7.641 fő, a hétvégi 14.055 fő volt. Korábbi kutatások alapján akkor feltételezhető volt, hogy a kora nyári forgalom ennek kb. kétszerese lesz. A tavaszi forgalom és az őszi (késő októberi) felmérés közötti különbség hétköznap több mint kétszeres, és a hétvégi látogatottság is nagyobb, mint a korábbi szakirodalmi utalásokból becsült érték. Az őszi felmérés alapján az éves látogatóforgalmat a tanulmány 4-5 millió körül határozta meg (tömegrendezvények és szervezett programok nélkül). A tavaszi felmérés alapján új becslés készült az éves forgalomra. Itt az őszi és a kora tavaszi négy hónapot az októberi forgalom, a késő tavaszi, nyári négy hónapot a késő tavaszi forgalom adta, míg a késő őszi, téli négy hónapra a nyári forgalom fele volt az alapérték. A Városliget éves rekreációs forgalma a két időszakra kiterjedő látogatottsági vizsgálatok szerint **5,2 millióra** tehető, de ebben még nincs benne a tömegrendezvények és szervezett szabadtéri programok „soron kívüli”, mintegy **3,0 millió** főnyi rekreációs terhelése.

A Városliget részben lakókörzeti parkként, a 6., 7. és 14. kerületi lakosok **mindennapos rekreációs** területeként működik, részben pedig városi nagypark, amelyet a fővárosiak és a fővárosba látogatók egyaránt felkeresnek – történeti múltjának, gyönyörű, beállt fás növényállományának köszönhetően szabadtéri rekreációra, vagy különféle rendezvények alkalmával, illetve az intézmények látogatására.

A tavaszi vizsgálat megerősítette az őszi felmérés azon megállapítását, hogy a parkban eltöltött idő fokozatosan csökken. A jelenség oka egyrészt az, hogy a parkhasználók a lakóhely közeli közparkként látogatják a Városligetet, tehát mindennapos rekreációs célra. Másrészt általános életmódbeli változás része is lehet ez a jelenség. S végül a parkkal kapcsolatos kritikák arra is rávilágítottak, hogy a kényelmi és egészségügyi berendezések (padok, nyilvános illemhelyek, esőbeálló, ivókutak) hiánya, rossz állapota okozhatja a parkban eltöltött idő csökkenését.

A lakosság parkról alkotott véleménye meglepően homogén. A megkérdezettek alapvetően elégedettek a parkkal, és kritikáik nem mélyen gyökerező, strukturális problémákból fakadnak, hanem „felszíni” jellegűek. Alapvetően azt szeretnék, ha a jelenlegi parkhasználat körülményei javulnának, de újfajta funkciókat nem igényelnek. **A park**

legfőbb értékének a csendet, nyugalmat, a természetszerűséget, idős növényzetet tartják. Az őszi felmérés óta megjelent a köztudatban is a Múzeumliget projekt, és ez tükröződik a kérdőíves vizsgálat eredményében is, ahol a legfőbb problémák közt megjelent a Múzeumliget projekt is.

A mindennapos rekreációs forgalom mellett a Városliget jellegzetes terhelését a tömegrendezvények és a szervezett programok adják. 2013-ban 49 bejelentett rendezvény volt a parkban, 41 egy napos, 8 pedig több napos. (A politikai rendezvényeket, gyűléseket nem kell bejelenteni, erről nem voltak adatok.) Az igénybevett területek kiterjedése koncentrált helyszíni program esetében is elérhette az egy hektárt, míg 10 rendezvény több helyszínen zajlott, tehát diffúz terheléssel járt. Alacsony érzékenyséű területen, tehát túlnyomórészt burkolaton tartottak 20 rendezvényt, közepes érzékenyséű területen (zömmel burkolaton, de elvéve gyeptet vagy a tó felszínét is érintve) 14 rendezvény volt, és magas érzékenyséű területeken 15 rendezvényt tartottak. A két legnagyobb terhelést jelentő rendezvény, a gyermeknap és a majális, melyek több naposak, a programok az egész parkot érintik.

A látogatottság, a humán terhelés a rendezvények esetében csak becsülhető a szervezők adatai, tervei, ill. a rendezvény jellege, időtartama alapján. Ennek alapján a különböző szabadtéri programok közel 3 millió látogatót vonzottak a parkba (a politikai programokon kívüli érték).

Az évről évre, ugyanazon területen megrendezett tömegrendezvény nem egyszeri károkozásnak számít, hanem folyamatos terhelésnek, ami nagymértékben tömöríti és szennyezi a talajt, tehát az élőhely leromlás folyamatos. A károsodás elsősorban a gyepterületeken látszik, de a talajtömörödés a fás növényállomány számára sem kedvező. A rendezvények, tömegrendezvények szervezését, engedélyezését a park ökológiai egyensúlyának védelme alapján át kell gondolni. A legnagyobb terhelést okozó tömegrendezvények után a területnek pihenési időt kell biztosítani, és a takarításon túl felújító jellegű kertészeti fenntartást kell végezni. De erre a rendszeres felújító fenntartásra a Városliget éves több mint 5 milliós látogatói forgalma miatt is szükség van.

A tavaszi felmérés tehát pontosította a park látogatottságáról készült becsléseket, és egyértelműen alátámasztotta, megerősítette az őszi kérdőíves felmérésekből származó lakossági igényeket: a parkhasználók, a városlakók igénylik a jó minőségű zöldfelületet, a közparki minőség és felszereltség javítását és a fenntartás színvonalának emelését, s ezeket a szempontokat a Városliget felújításának fő céljaként fogalmazták meg.

A park legnagyobb értékének a zöldfelületet, a park „ligetségét”, természetszerű jellegét, az értékes növényzet, s különösen az idős fákat, a park történeti hangulatát, illetve a csendet és nyugalmat tartják a látogatók. Nagy vonzerő továbbá a víz, a Városligeti-tó és a csónakázó-tó; a víz, mint őselem látványa, élménye, a víz mint használati érték, a csónakázás lehetősége és a víz mint élőhely, azaz az állatvilág jelenléte is a különleges értékek között szerepelt. Az érték-preferenciák tükröződnek az egyes parkrészek használati intenzitásában is. A jelentős túlterhelés és túlhasználat miatt ugyan a Városliget egésze erősen lepusztult, de a park egésze nem tekinthető túlszűfoltnak. Egyes parkrészek rendszeres nagy nyüzsgése mellett a Városligetben megvannak a kedvelt csendes, nyugodt részek is, amelyekre a városlakóknak épp úgy szükségük van, mint sportolási lehetőségekre vagy kulturális és szórakozási lehetőségekre. A Városliget megújítása tehát csak egy visszafogott, értékőrző, a terület természeti értékeit tiszteletben tartó fejlesztés mentén maradhat meg annak, ami két évszázada: A Város központi rekreációs szabadtere, a fizikai, pszichikai feltöltődés helyszíne.